

Myntningen i Danmark

995 - 1042

En studie med utgångspunkt i det svenska fyndmaterialet

C-uppsats i arkeologi
Stockholms universitet/Högskolan Gotland
Författare: Jessica Lindström
Handledare: Cecilia Persson

127

Abstract

This essay deals with the danish coinage of Sven Forkbeard, Cnut the Great and Harthacnut (995-1042) and establish a relative chronology based on the Viking-Age coin-finds from Sweden.

INNEHÅLL

1. INTRODUKTION	3
1.1 Inledning	3
1.2 Syfte	3
1.3 Frågeställning	3
1.4 Avgränsning	3
1.5 Metod	3
1.6 Definitioner	4
2. BAKGRUND	5
2.1 Myntväsendets utveckling fram till år 1042	5
2.2 Tidigare forskning	6
3. MATERIALPRESENTATION OCH ANALYS	7
3.1 Lund	7
3.1.1 Sven Tveskägg	7
3.1.2 Knut den Store	8
3.1.3 Hardeknut	12
3.2 Roskilde	17
3.2.1 Knut den Store	17
3.2.2 Hardeknut	19
3.3 Slagelse	19
3.3.1 Knut den Store	19
3.3.2 Hardeknut	20
3.4 Viborg	21
3.4.1 Knut den Store	21
3.4.2 Hardeknut	23
3.5 Örbäck	23
3.5.1 Knut den Store	23
3.5.2 Hardeknut	24
3.6 Ribe	25
3.6.1 Knut den Store	25
3.6.2 Hardeknut	25
3.7 Hedeby	26
3.7.1 Knut den Store	26
3.7.2 Hardeknut	26
3.8 Ålborg	26
3.8.1 Hardeknut	27
3.9 Århus	27
3.9.1 Hardeknut	27
4. RESULTAT	29
4.1 Lund	29
4.1.1 Sven Tveskägg	29
4.1.2 Knut den Store	29
4.1.3 Hardeknut	29

4.2 Roskilde	30
4.2.1 Knut den Store.....	30
4.2.2 Hardeknot.....	30
4.3 Slagelse	30
4.3.1 Knut den Store.....	30
4.3.2 Hardeknot.....	30
4.4 Viborg	31
4.4.1 Knut den Store.....	31
4.4.2 Hardeknot.....	31
4.5 Örbäck	31
4.5.1 Knut den Store.....	31
4.5.2 Hardeknot.....	31
4.6 Ribe	31
4.6.1 Knut den Store.....	31
4.6.2 Hardeknot.....	32
4.7 Hedeby	32
4.7.1 Knut den Store.....	32
4.7.2 Hardeknot.....	32
4.8 Ålborg	32
4.8.1 Hardeknot.....	32
4.9 Århus	32
4.9.1 Hardeknot.....	32
5. SAMMANFATTNING	33
6. REFERENSER	34
Karta 1.....	35
Karta 2.....	36

1. INTRODUKTION

1.1 Inledning

I Sverige har det hittats över 5300 danska mynt (Jonsson, under tryckning). Den här uppsatsen kommer att behandla mynt från perioden 995-1042, dvs under Sven Tveskägg, Knut den Store och Hardeknuts regeringsperioder. Pga tidsbrist var det inte möjligt att registrera alla fynd och det sammanställda materialet blev 439 mynt. Uppsatsen tar också upp de olika präglingssorterna och vilken kung som använt respektive myntort.

Uppsatsen är skriven hos Numismatiska forskningsgruppen i Stockholm. Jag vill tacka personalen där och då främst min handledare Cecilia Persson.

1.2 Syfte

Syftet med denna uppsats är att sammanställa en relativ kronologi och om det är möjligt även en absolut kronologi över de danska mynten från perioden 995-1042. Jag vill också se om präglingssorter har präglat flera typer samtidigt och vilka de i så fall är.

1.3 Frågeställning

1. Hur kommer en relativ kronologi över de danska mynten från perioden 985-1042 att se ut?
2. Går det att få fram en absolut kronologi?
3. Har flera typer präglats samtidigt på samma ort?

1.4 Avgränsning

Uppsatsen behandlar de mynttyper som har präglats i det danska riket under perioden 995-1042 och som har hittats i fynd inom Sveriges nuvarande gränser. Tidsmässigt ligger avgränsningen mellan åren 995-1042 då kungarna Sven Tveskägg, Knut den Store och Hardeknut regerade.

1.5 Metod

För att få fram de fynduppgifter som använts i uppsatsen har jag använt mig av Haubergs (Hbg) *Myntforhold og udmyntninger i Danmark indtil 1146* från år 1900, Corpus Nummorum Saeculorum-serien (CNS) samt inventarielistor. Hauberg skriver i sin bok om de tidig danska myntorterna, kungarnas historia och han beskriver också mynten. Sedan har han satt in mynten efter deras likhet med varandra i en typologisk ordning och ger dem olika nummer.

Mynten har jag registrerat i en databas, där har de blivit listade efter kung, Hbg och t.p.q. för att bli mer överskådliga. Sedan studeras t.p.q. för att se när typerna tidigast dyker upp i fynden, dvs när de tidigast kan ha börjat präglats. Då det har varit möjligt har typernas t.p.q. jämförts med danska fynds t.p.q., för att få en bättre kronologi, dvs om det finns danska fynd med någon av typerna i det sammanställda materialet som har ett tidigare t.p.q. än det jag har fått fram har det använts för att få fram en tidigare start för typens prägling. Därefter har de till antalet största typerna använts som stomme och utifrån deras präglingstider har de mindre typerna fått sina. Jag har då tittat efter likheter mellan olika typer för att se vilka som kan vara varianter av de större typerna. Där det inte har funnits någon likhet har typen fått en präglingstid efter det t.p.q. som finns. Om t.p.q. är efter kungens död har jag satt den senare halvan av kungens regeringsperiod som präglingstid.

Analysen är uppdelad efter myntort, kung och den kronologiska ordning som kommit fram i denna uppsats. Det blir då lättare att se vilka typer som präglats på en ort och vilka kungar som har använt de olika orterna.

1.6 Definitioner

Absolut kronologi:

Bestämmer vilken period i årtal som en mynttyp har präglats.

Frånsida:

I regel den sida som anger myntort.

Hbg:

Anger den typbeteckning som Hauberg gav.

Hybrid:

Mynt som har samma åtsida som en typ medan frånsidan är av en annan typ.

Lösfynd:

Enstaka mynt som hittas utan samband till andra mynt.

Myntherre:

Person som låter prägla mynten. I Danmark var det kungen som var myntherre under denna tid.

Myntmästare:

Person som administrerar arbetet med att prägla mynt åt myntherren.

Myntort:

Den ort där myntet är präglat.

Omskrift:

Text som löper runt myntets åtsida och/eller frånsida längs ytterkanten.

Präglingstid:

Tidsrymd under vilken en mynttyp präglas.

Relativ kronologi:

Bestämmer mynttypers inbördes kronologiska ordning.

Skattfynd:

Fynd bestående av två eller flera mynt som deponerats samtidigt.

T.p.q.(Terminus post quem):

Visar det första präglingsåret för det yngsta myntet i ett skattfynd, d.v.s. t.p.q. anger när ett skattfynd tidigast kan ha deponerats.

Typ:

En typ omfattar mynt som präglats med liknande motiv på åtsidan och frånsidan.

Variant:

Inom en typ av mynt kan detaljer i motivet eller omskriften skilja sig från varandra.

Åtsidan:

Anger i regel sidan med myntherrens bild och/eller namn.

2. BAKGRUND

2.1 Myntväsendets utveckling i Danmark fram till år 1042

På 800-talet präglades de första mynten i Danmark. Dessa mynt saknar inskrifter som anger regent eller land. De präglades sannolikt i Hedeby nära gränsen till det blivande tyska riket. Ca 975 började en tillverkning av små tunna mynt som hade ett kors på den ena sidan och ett ornament på den andra. Även denna typ av mynt saknar omskrift, men har kunnat bestämmas till slutet av kung Harald Blåtands tid. De små tunna mynten upphör att präglas runt 990 (Malmer 1968:130).

Efter dessa två myntpräglingsperioder börjar ett nytt skede i den danska myntpräglingen. Det börjar omkring 995 med Sven Tveskäg. Hans präglingsproduktion var begränsad och det kan inte ha präglats fler än 20.000 mynt. Han ville sannolikt med dessa visa att han tillhörde det fina europeiska sällskapet och var en kristen kung (Jensen 1995:22). Det är första gången som man kan se ett danskt kunganamn och Danmark eller danskarnas namn präglat på ett danskt mynt (ZAEN REX AD DNER). Myntmästare på dessa mynt var Godwine som är ett anglosaxiskt namn (Bendixen 1979:56). Även hos den norska och den svenska kungen stod namnet Godwine som myntmästare och detta kan vara ett bevis på att myntmästaren reste vidare från ett land till ett annat (Jensen 1995:24). Under denna tid och fram till ca 1050 står det danska myntväsendet till största delen under engelskt inflytande. Detta lär bero på att de danska kungarna under perioden 1016-1042 också var kungar i England och att vikingarna kom i kontakt med deras mynt (Silvegren 1995:265). En annan orsak kan vara att danagälderna betalades med dessa mynt och att kungen på så sätt kom i kontakt med mynten (Blackburn, Dolley, Jonsson 1979:62). Var Sven Tveskäggs mynt präglades vet man inte med säkerhet, men en trolig plats anses vara Lund (Silvegren 1995:265).

Genom stor kännedom om den engelska myntpräglingen och stampkedjor vet man idag att originalstamper har kommit från England till Danmark. Där har de sedan använts direkt eller så har det gjorts kopior på dem. De stamper det i huvudsak gäller är Ethelred II:s *Crux*, *Intermediate Small Cross* och *Long Cross* (ca 991-1003). Även andra stamper fördes från England till Danmark men de har inte använts i samma utsträckning (Jensen 1995:26).

Det går att se en skillnad mellan en äldre och en yngre serie av efterpräglingar av de medförda stamperna. De äldre är mer korrekt efterliknade medan de yngre är mer stiliserade och väger mer än originalet. Omskrifterna är helt eller delvis förvirrade. Inget mynt med förvirrad omskrift är känt i England och det kan förklaras med att mynten ännu inte hade något värde som mynt i det danska riket utan att det var silvrets vikt som gav värdet (Jensen 1995: 26).

Efter Sven Tveskäg (985-1014) kom Knut den Store (1018-1035) och med honom ett ordnat myntväsen delvis efter anglosaxiskt mönster. Nu finns även ortnamnen med på mynten och det är första gången som det finns säkra bevis på att Lund har använts som präglingsort. Lund var den främsta orten vad det gäller myntprägling. Troligen hade myntpräglingen en stor betydelse för stadens ekonomi (Silvegren 1995:266). Knut var kung både i Danmark och i England och han stavade sitt namn olika i de två länderna. I Danmark använde han stavningen Knud och i England skrev han Cnut. Det som ibland har givit numismatiker problem är att han i England präglade mynt i London som ibland skrevs likadant som Lund (LVND), vilket gör att engelska typer och danska efterlikningar kan vara svåra att skilja. Det är svårt att säga när Knuts första danska mynt är präglade. En teori är att de präglats så tidigt som år 1016 eller år 1017. Då skulle de kunna vara ett resultat av att Knut konkurrerade med sin bror Harald om den danska tronen efter Sven Tveskäggs död 1014. I Roskilde kom det lokala typer med gavelmotiv och triquetrasymbolen (se KdS Ro 5 s.18) som sedan fortsätter genom Hardeknuts och Magnus den Godes tid. Ringsted och Slagelse kan ha varit filialer till Roskilde och det finns likheter mellan typerna från dessa två orter. (Jensen 1995:28,34,42).

Det är inte säkert att kungen hade ensamrätt till myntpräglingen under denna tid. Även inflytelserika stormän kan möjligen ha präglat mynt, men alla mynt präglades dock med

kungens namn (Becker 1988:127f). Vad det gäller myntmästarna under Knut den Stores tid är en hel del anglosaxiska, men möjligen har man rekryterat myntmästare i Skåne vilket kan förklara att en del myntmästares namn under Knuts tid är nordiska. Under Knut den Stores tid experimenterade myntmästarna med andra bilder än de traditionella porträtten. Som exempel kan nämnas ett mynt som på åtsidan visar en ormfigur och på frånsidan har olika varianter, myntet finns noggrannare beskrivet i uppsatsen (kapitel 3.1.2, Hbg 20-22) (Silvegren 1995:266f).

Hardeknuts mynt var i stort sett lika Knut den Stores och han fortsatte att prägla en del av Knuts typer, med Knuts namn. Han präglade också mynt med bysantinsk stil, vilket inte hade förekommit tidigare. Det finns ett tydligt exempel på detta med ett lundamynt som visar två bröstbilder med ett kors på en fot emellan. Förebilden till detta mynt är ett mynt präglat av Basileus II och Konstantin VIII. Under Hardeknuts tid var fortfarande Lund den ledande präglingssorten och den ledande staden, men antalet präglingssorter utökades med Gori, Ålborg och Århus. Ingen av dessa orter blev lika stora som Lund, utan det finns endast ett fåtal mynt som har hittats med någon av dessa platser som präglingssort. Samtidigt upphörde också Odense och Ringsted som präglingssorter. Kvar från Knuts tid fanns präglingssorterna Lund, Roskilde, Slagelse, Viborg, Örbäck, Ribe och Hedeby (Silvegren 1995:267).

Carl-Johan Becker (1981:119f) skriver att Knut gjorde två försök att starta ett fungerande myntpräglingssystem i Danmark. Det första gjorde han ca 1020 och det resulterade sannolikt i några relativt tunga mynt som till en del var efterpräglingar av engelska mynt som tagits ur cirkulationen. Andra försöket kommer när de lokala typerna dyker upp i myntstäderna några år efter det första försöket. Det som tyder på att en ny period i det danska myntväsendet har kommit är det nya viktsystemet, ett östdanskt (ca 1,0 g) och ett västdanskt (ca 0,75 g). Nu är myntpräglingssystemet relativt välorganiserat och är sannolikt centalt kontrollerat av kungen. Till det andra försöket för Knuts myntsystem hör ormfigurstypen som finns med både Knut den Stores och Hardeknuts namn (KdS L 6a-c och Hcn L 1). Den vill Becker oavsett vem som står som myntherre inte sätta senare än 1030, då Knut fortfarande var kung. Sannolikt har Hardeknut haft en speciell position som "vice-kung" trots att han då bara var ca 10 år.

Hardeknut (1035-1042) tog över tronen efter sin far Knut den Store. Här kommer nästa skede mot ett nytt myntpräglingssystem. Hardeknut präglar typer som har uppenbara likheter med engelska typer. Åtsidan har bröstbilder och frånsidan visar en samtida eller en äldre anglosaxisk typ. Enligt Becker har Hardeknut börjat prägla mynt redan under Knut den Stores tid ca 1030 (Becker 1988:125). Det skedet som började nu visar sig på mynten genom att det kommer nya typer av porträttbilder. Detta kan främst ses på mynt präglade i Lund, men även i Viborg, Århus, och Örbäck användes den nya typen av porträttbilder. Av de nya typer som Hardeknut gjorde är inga riktigt nordiska utan de är antingen rena efterlikningar av engelska mynt eller också har han satt ihop detaljer från flera olika engelska typer. (Becker 1981:132, 152).

Jag har i denna uppsats inte använt mig av Beckers teori utan förutsätter att Hardeknut inte har präglat mynt före sin regeringstid.

2.2 Tidigare forskning

Den bok som främst har använts vid studier av den tidiga danska myntpräglingen är Peter Haubergs bok från 1900, *"Myntforhold og udmyntninger i Danmark indtil 1146"*. I den beskriver Hauberg de olika mynttyperna och sätter dem under kung och myntort.

År 1875 skrev Kristian Erslev *Roskildes äldsta mynt*. I den daterade han de första mynten präglade av Hardeknut, som han tror präglades under Knud den Stores tid och han skrev att Hardeknut bör ha blivit en "vice kung" någon gång runt år 1030 (Becker 1988:125).

Carl-Johan Becker har skrivit artiklar om de danska mynten. I *Studies in Northern Coinages of the Eleventh Century* från 1981, skriver han om stampkedjor och myntmästarna som fanns i Lund under Hardeknuts och Magnus den Godes tid. År 1988 skrev han i *Festschrift til Olaf Olsen*. Hans artikel där hette *Danske monter som historisk kildemateriale i 1000-tallet*. Den handlar om tidigare forskning och de nya resultat som har kommit fram.

Brita Malmer har skrivit om stampkedjor hos de danska typerna. I *On the Danish coinage of Cnut, Hauberg type 1* skriver hon om stampkedjor mellan olika mynttyper. Malmer arbetar nu med ett verk som kommer att heta *The Anglo-Scandinavian Coinage c. 995-1020*, som bland annat kommer att behandla Knut den Stores typ KdS L 1.

Ett flertal andra artiklar kan nämnas som de i *Tusindtallets Danske Monter fra den konglige Mont- og Medaillesamling* som Jörgen Steen Jensen är redaktör för. I den står det skrivet om de olika myntorterna och myntpräglingens bakgrund. Nämnas kan också Axel Ernst som i *Bidrag till Ribes mynthistoria* skrivit om olika tolkningar av myntens omskrifter.

3. MATERIALPRESENTATION OCH ANALYS

3.1 Lund

Skåneland som omfattades av landskapen Skåne, Halland och Blekinge samt den danska ön Bornholm, var en mycket viktig del av det danska riket och Lund blev också en viktig stad. Den största delen av myntpräglingen under perioden 995-1042 skedde i Lund och det var här myntväsendets utveckling började.

3.1.1 Sven Tveskägg

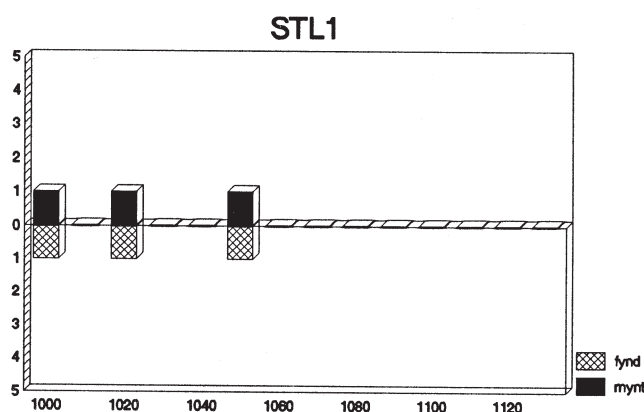
Sven Tveskägg (985-1014) var den första kungen i det danska riket som lät prägla sitt namn på mynten. Från hans tid finns endast en känd mynttyp och den har bara hittats i åtta exemplar. Till Sven Tveskäggs mynt har det använts en stampar för åtsidan medan frånsidan finns med två olika stampar (Jensen 1995:22).

Typ ST L 1 (Hbg 1)

Hans typ visar på åtsidan en bröstbild av kungen med omskriften ZAEN REX AD DNER (Sven konung i Danmark). Frånsidan har ett kors med det latinska ordet för kors - CRVX - i vinklarna och omskriften GODPINE M AN DNER (Godvine myntmästare i Danmark). Förebild till typen har den engelske kungen Ethelred II:s *Crux*-typ som präglades mellan ca 991-997 varit.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
ST L 1	1	1002-1056	3	ca 995

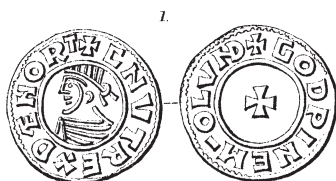

3.1.2 Knut den Store

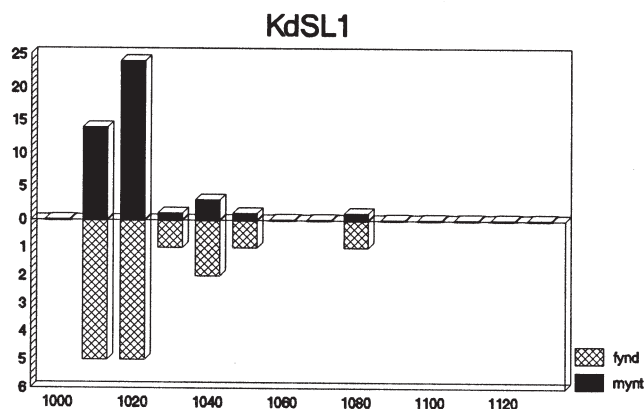
Knut den Store (1018-1035) var även kung i England. De flesta av hans danska typer präglades i Lund.

Typ KdS L 1 (Hbg 1)

Typen visar på åtsidan en bröstbild av kungen och på frånsidan har det ett mittkors. Den engelska typ som kan jämföras med denna är Ethelred II:s *Last Small Cross* (1009-1017). Brita Malmer arbetar nu med denna typ.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS L 1	1	1018-1089	44	1018-1025

Typ KdS L 2 (Hbg 2)

I mitt material finns bara två mynt i ett fynd av denna typ, därför är placeringen i kronologin baserad på myntets utseende. Åtsidan kan jämföras med Knuts engelska *Quatrefoil*-typ med en bröstbild inom fyrpass, som han präglade i England 1017-1023. Frånsidan har ett mittkors som Hbg 1 och är därför placerad som en efterföljare till den förra typen.

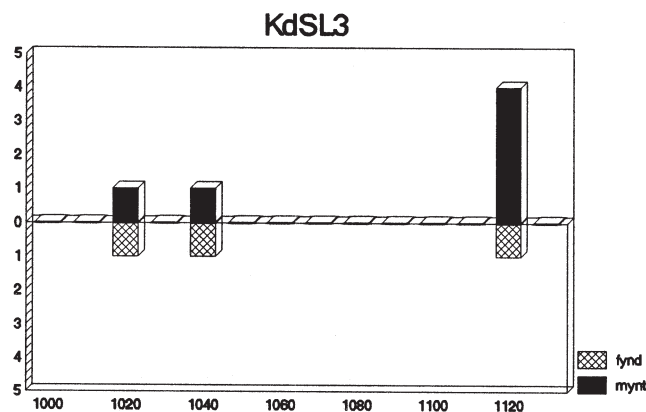
Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS L 2	2	1047	2	1025-1026

Typ KdS L 3 (Hbg 3)

Typen visar på åtsidan en bröstbild inom fyrpass, lika som Hbg 2. Frånsidan visar ett kors över likadana bågar. Det kan jämföras med Knuts engelska *Quatrefoil*-typ som präglades i England 1017-1023.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS L 3	3	1026-1120	6	1026-1029

Typ KdS L 4 (Hbg 5)

Mitt material har inga mynt av denna typ så den placeras på grund av sin likhet med ovanstående typer. Precis som typen ovan visar denna typ på åtsidan en bröstbild inom fyrpass. Frånsidan visar ett stort kors lagt över en stjärna som har tre prickar vid spetsarna. Präglingstiden baseras på likhet till ovanstående typer.

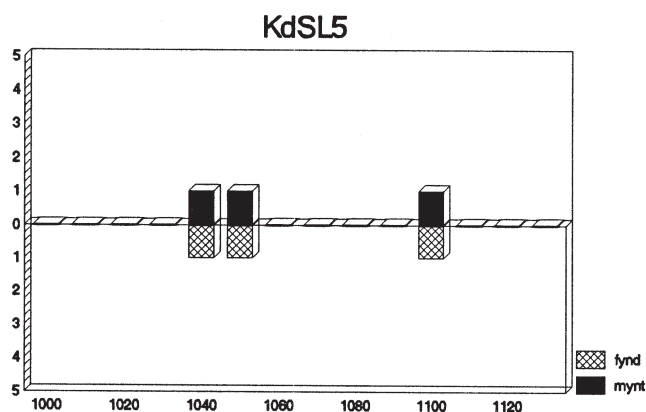
Typ	Hbg	Präglingstid
KdS L 4	5	1025-1029

Typ KdS L 5 (Hbg 4)

Typen visar på åtsidan en bröstbild och på frånsidan ett stort kors. Denna typ kan jämföras med Ethelred II:s *Long Cross* (997-1003).

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS L 5	4	1047-1102	3	1029-1035

Typ **KdS L 6** (Hbg 6)

Typen visar på åtsidan ett lamm (Guds lamm) med gloria som håller en bibel och bär en spira. På frånsidan syns en duva (den Heliga Ande) med gloria. Typen kan jämföras med det engelska *Agnus Dei* som är präglad under Ethelred II (1009). Typen finns i ett danskt fynd från Enner i Tamdrup sn med ett tidigare t.p.q. (1029).

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS L 6	6	1048	2	1029-1035

Typ **KdS L 7** (Hbg 19)

Typen visar på åtsidan livets träd. På frånsidan syns ett kors gjort av dubbla bågar med en punktdad båge emellan. Åtsidan på denna typ säger ingenting om vilken tid den har präglats. Frånsidans kors kan däremot sägas vara från den sena delen av Knuts regeringsperiod eller från Hardeknuts första halva (Jensen 1995:54).

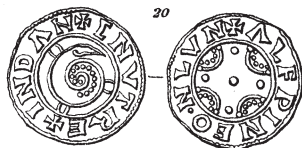
Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS L 7	19	1036	1	1029-1035

Typ **KdS L 8a-c** (Hbg 20-22)

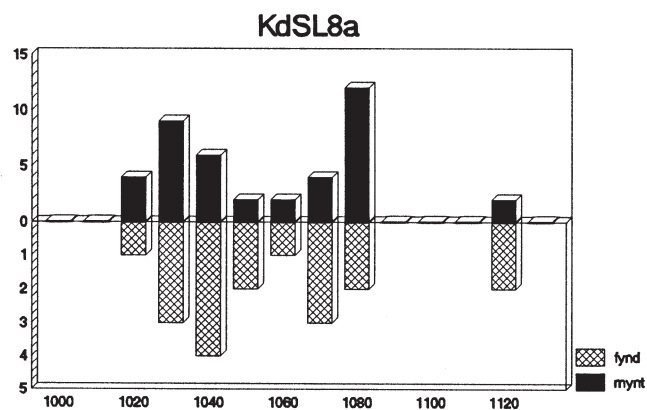
KdS L 8a (Hbg 20) visar på åtsidan en ormgfigur och på frånsidan ett kors gjort av dubbla eller tredubbla bågar. Den här typen är mycket lik Hardeknuts Hbg 1 och det kan vara väldigt svårt att skilja dem åt om de har förvirrade omskrifter.

KdS L 8b (Hbg 21) saknas i de svenska fynden. Det visar på åtsidan en ormgfigur och frånsidan visar ett kors med en prick som omsluts av en båge i vinklarna.

KdS L 8c (Hbg 22) visar på åtsidan en liknande ormgfigur som ovan. På frånsidan syns ett mittkors.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS L 8a	20	1029-1120	41	1029-1035
KdS L 8b	21	1031-1033		1029-1035
KdS L 8c	22	1042-1056	2	1029-1035

Typ **KdS L 9** (Hbg 16)

Typen visar en bröstbild med spira på åtsidan och på frånsidan syns ett kors. Den kan jämföras med Knuts engelska *Short Cross* (1029-1035).

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS L 9	16	1035-1053	2	ca 1035

3.1.3 Hardeknut

Hardeknut följde sin far på tronen och var kung åren 1035-1042. Han var liksom sin far också kung i England. De flesta av hans typer är även de präglade i Lund och han fortsatte även att prägla Knuts typer i Knuts namn (Silvegren 1995:267).

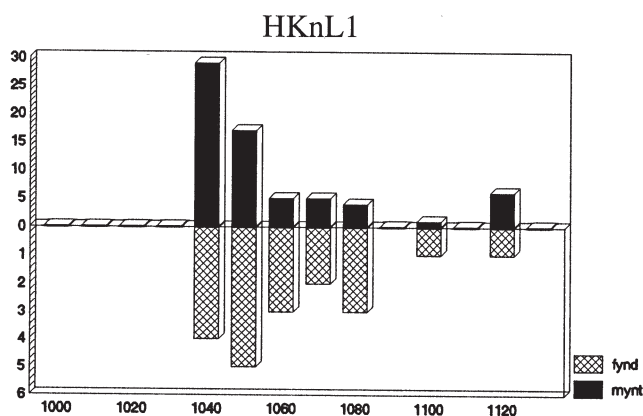
Typ **HKn L 1** (Hbg 1)

Typen visar på frånsidan en ormfigur som liknar Knuts Hbg 1. På frånsidan syns ett kors gjort av bågar där den ena består av pärlor. Typen finns i flera varianter. Erslev föreslog att typen präglades redan under Knut den Stores tid då Hardeknut enligt skriftliga källor skulle ha hyllats som kung ca 1026 och därför skulle tillhöra samma grupp som Knuts ormfigurstyp. När Hauberg sedan gjorde sin typologi satte han dem i olika grupper som olika typer men han var tveksam i sitt beslut (Jensen 1995:36).

I det sammanställda materialet har denna typ t.p.q. från 1042 men eftersom enligt Becker bör vara tidigare, så sätter jag en tidig präglingstiden 1035-1038.

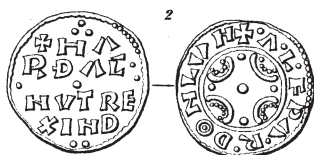

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn L 1	1	1042-1120	69	1035-1038

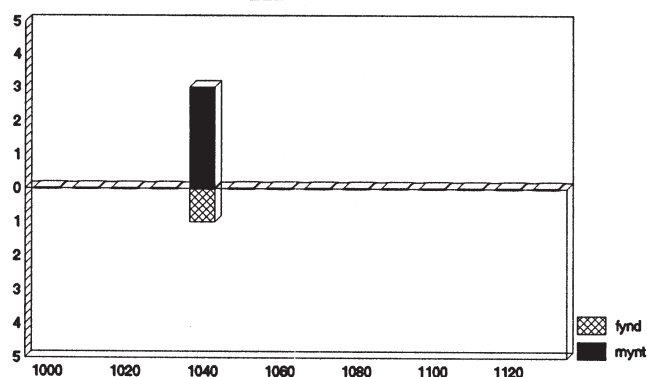
Typ **HKn L 2** (Hbg 2)

Typen visar på åtsidan en fyraradig inskrift: HA-RDAC-NVT RE-X IN D. På frånsidan syns ett liknande kors som typen ovan, gjort av dubbla bågar där den ena är punkterad.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn L 2	2	1042	3	1035-1038

HKnL2

Typ HKn L 3 (Hbg 3)

Typen saknas i svenska fynd men placeras här eftersom den liknar föregående typ. Åtsidan har även här en fyraradig inskrift: HA-RDAC-NVT RE-X IN D. Frånsidan visar en bröstbild med spira sedd framifrån.

Typ	Hbg	Präglingstid
HKn L 3	3	1035-1038

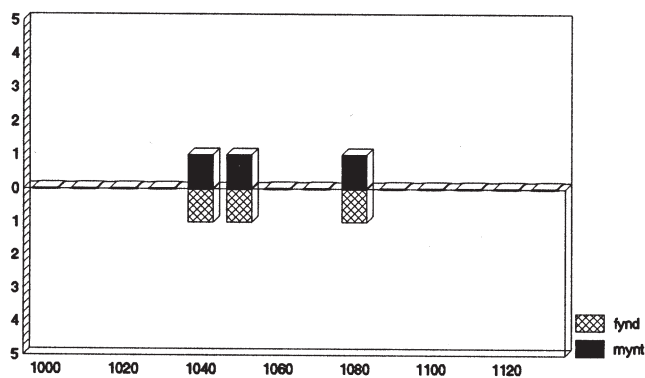
Typ HKn L 4 (Hbg 26)

Typen visar på åtsidan en bröstbild och på frånsidan ett kors gjort av ovala och runda ringar. Den kan jämföras med det engelska *Jewel Cross* (1035-1037) som har präglats av både Harald I och Hardeknut. Myntet kan inte ha börjat präglas i Danmark förrän tidigast 1035.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn L 4	26	1047-1084	3	1038-1042

HKnL4

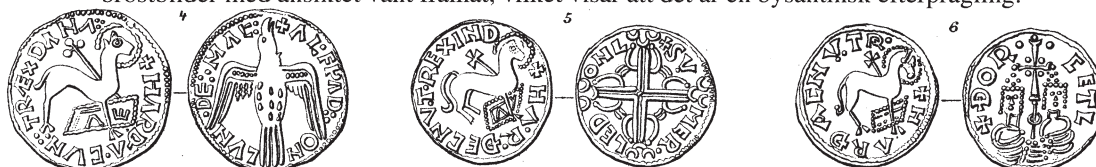

Typ **HKn L 5a-c** (Hbg 4-6)

HKn L 5a (Hbg 4) saknas i svenska fynd. Typen visar på åtsidan ett lamm (Guds lamm) med gloria, en bibel och ett kors (engelska *Agnus Dei* och KdS L 6). På frånsidan syns en duva (den Helige Ande).

HKn L 5b (Hbg 5) kan jämföras med det engelska *Agnus Dei* (1009) och Knuts Hbg 6. Det visar på åtsidan ett lamm (Guds lamm) med gloria, en bibel och ett kors. På frånsidan skiljer det sig från de två andra varianterna och visar istället ett stort kors omgivet av bågar.

Även **HKn L 5c** (Hbg 6) kan jämföras med det engelska *Agnus Dei*. Varianten visar på frånsidan ett lamm (Guds lamm) med gloria, en bibel och ett kors. På frånsidan syns två bröstbilder med ansiktet vänt framåt, vilket visar att det är en bysantinsk efterprägling.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn L 5a	4			1038-1042
HKn L 5b	5	1042-1120	2	1038-1042
HKn L 5c	6	1042	1	1038-1042

Typ **HKn L 6** (Hbg 9)

Typen visar på åtsidan en bröstbild med spira och på frånsidan syns ett kors. Typen finns i flera varianter. Den variant som syns här kan jämföras med Knuts engelska *Short Cross* (1029-1035).

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn L 6	9	1089	1	1038-1042

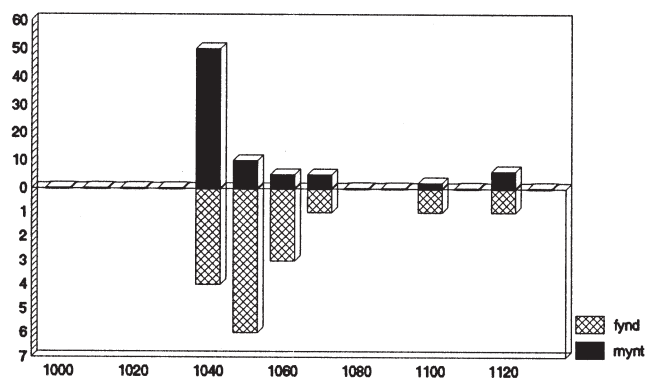
Typ **HKn L 7** (Hbg 28)

Typen visar på åtsidan en bröstbild med eller utan axelpansar, i detta fall utan. På frånsidan syns ett stort kors. Den kan jämföras med Ethelred II:s engelska *Long Cross* (997-1003). Typen finns i flera varianter.

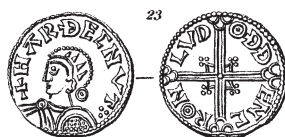
Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn L 7	28	1042-1120	78	1035-1042

HKnL7

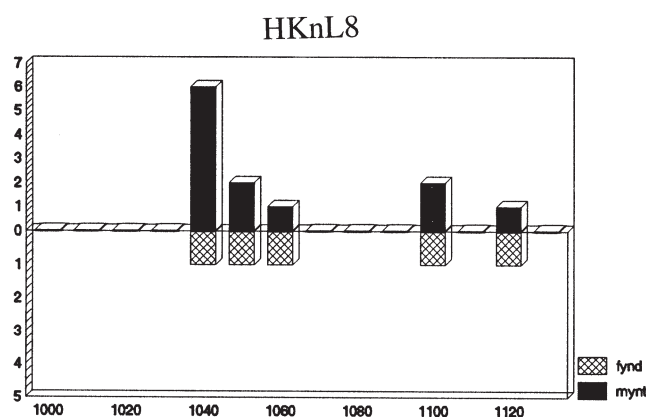

Typ **HKn L 8** (Hbg 23)

Typen visar på åtsidan en bröstbild med axelpansar och på frånsidan ett stort kors med en spets i alla vinklar och vid varje spets sitter tre prickar. Frånsidan kan jämföras med Ethelred II:s engelska *Helmet* (1003-1009).

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn L 8	23	1047-1120	12	1038-1042

Typ **HKn L 9** (Hbg 27)

Typen visar på åtsidan en pansrad hand utsträckt från en rundning och på frånsidan syns ett stort kors som kan jämföras med Ethelred II:s engelska *Long Cross* (997-1003).

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn L 9	27	1047-1053	2	1038-1042

Typ **HKn L 10** (Hbg 7)

Typen visar på åtsidan en bröstbild med spira och på frånsidan syns ett kors med ordet -CRVX- i vinklarna. Typen kan jämföras med Ethelred II:s *Cruxmynt*.

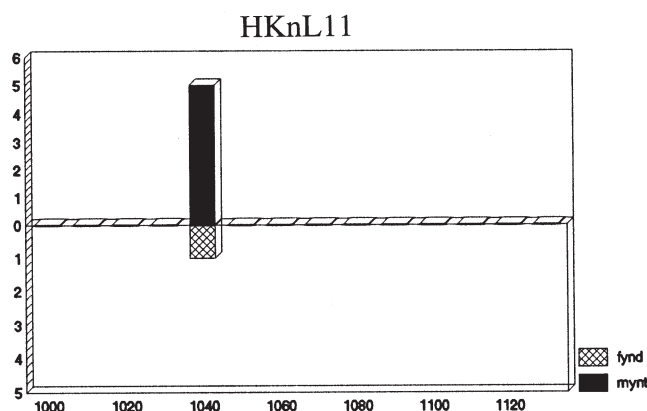
Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn L 10	7	1053	1	1038-1042

Typ HKn L 11 (Hbg 22)

Typen visar på åtsidan en bröstbild med sköld och på frånsidan syns en sfärisk fyrkant lagd över ett stort kors, utanför varje vinkelspets finns tre prickar. Frånsidan kan jämföras med den engelska *Arm-and-Scepter* (1040-1042).

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn L 11	22	1047	5	1040-1042

Typ HKn L 12a-e (Hbg 15-19)

HKn L 12a (Hbg 15) visar på åtsidan en bröstbild och på frånsidan syns ett mittkors.

HKn L 12b (Hbg 16) saknas i svenska fynd. Likheten är dock stor med ovanstående mynt.

Varianten visar på åtsidan en likadan bröstbild som varianten ovan. På frånsidan syns ett kors med en lilja i korsvinklarna. Frånsidans förebild är Harald I:s engelska *Fleur-de-Lis*.

HKn L 12c (Hbg 17) saknas i svenska fynd. Likheten med de ovanstående varianterna gör att den placeras här. På åtsidan syns en liknande bröstbild som myneten ovan och på frånsidan finns ett stort kors i vars vinklar det står PACX. Förebild till denna typ är den engelska kungen Edwards *Pacx*-typ (1042-1044) och därför placeras hela gruppen sent.

Inte heller **HKn L 12d** (Hbg 18) finns i svenska fynd och likheten är inte lika slående som de ovan men jag vill ändå sätta varianten här. På åtsidan syns en bröstbild och på frånsidan finns ett kors gjort av fyra punktade bågar.

HKn L 12e (Hbg 19) finns inte i något svenskt fynd men är mycket likt det ovanstående och placeras därför i denna grupp. Åtsidan visar en bröstbild och på frånsidan syns en sfärisk fyrkant lagd över ett stort kors, utanför vinkelspetsarna finns en prick och kan då jämföras med den engelska *Arm-and-Scepter* (1040-1042).

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn L 12a	15	1059	1	ca 1042
HKn L 12b	16			ca 1042
HKn L 12c	17			ca 1042
HKn L 12d	18			ca 1042
HKn L 12e	19			ca 1042

3.2 Roskilde

Efter att Knut den Store infört ett ordnat myntväsen blev Roskilde det danska rikets mest betydande myntort efter Lund. Den användes av alla kungar fram till Valdemar Atterdag (Hauberg 1900:71)

3.2.1 Knut den Store

Typ **KdS Ro 1a-b** (Hbg 26 och 25)

KdS Ro 1a (Hbg 26) visar på åtsidan en bröstbild med spira i en ring. På frånsidan syns ett kors där det i alla vinklarna finns en prick omsluten av en båge. Den kan jämföras med Knuts engelska *Pointed Helmet* (1023-1029).

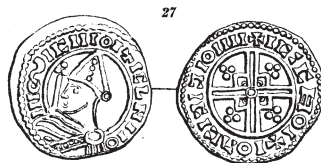
KdS Ro 1b (Hbg 25) visar på åtsidan en bröstbild med spira och på frånsidan syns ett kors där det i vinklarna finns en prick omsluten av en båge. Även denna typ kan jämföras med Knuts engelska *Pointed Helmet* (1023-1029) och får därför en präglingstid som börjar året efter den engelska.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS Ro 1a	26	1024	1	1024-1026
KdS Ro 1b	25	1042	1	1024-1026

Typ **KdS Ro 2** (Hbg 27)

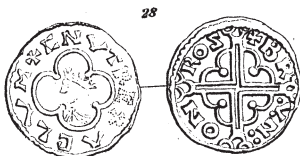
Typen saknas i svenska fynd men kan även det jämföras med det engelska *Pointed Helmet* (1023-1029). Det visar på åtsidan en bröstbild med spira och på frånsidan syns ett kors som lagts över en fyrkant, utanför hörnen på fyrkanten finns tre prickar. Typen har fått samma präglingstid som typen ovan baserat på likheten som finns mellan typerna.

Typ	Hbg	Präglingstid
KdS Ro 2	27	1024-1026

Typ **KdS Ro 3** (Hbg 28)

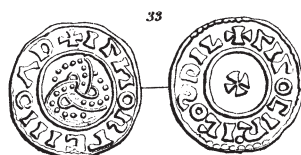
Typen visar på åtsidan en bröstbild inom ett fyrpass och på frånsidan syns ett stort kors lagt över ett fyrpass. Typen kan jämföras med Knuts engelska *Quatrefoil* (1017-1023).

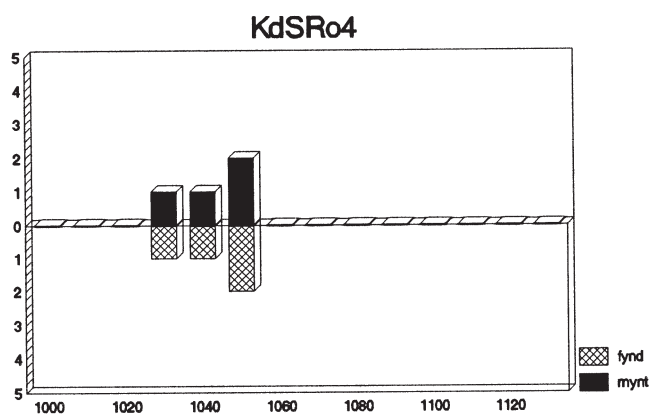
Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS Ro 3	28	1053	1	1026-1029

Typ KdS Ro 4 (Hbg 33)

Typen visar på åtsidan en triquetra symbol och på frånsidan syns ett mittkors. Typen finns i ett danskt fynd från Enner Tamdrup sn med ett tidigare t.p.q. (1029).

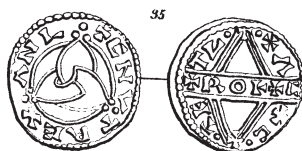

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS Ro 4	33	1036-1056	4	1029-1035

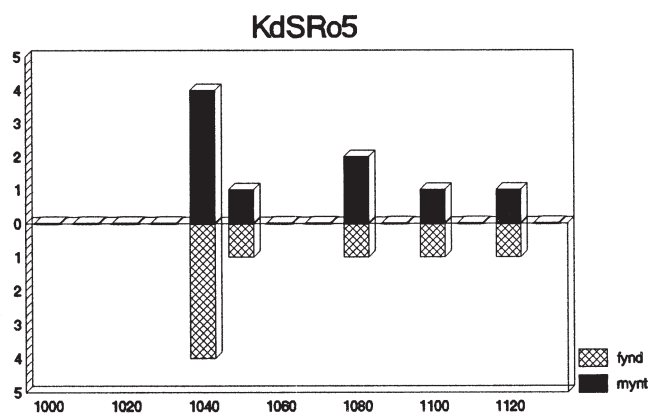

Typ KdS Ro 5 (Hbg 35)

Typen visar på åtsidan en liknande triquetra symbol som ovan. Frånsidan skiljer sig och här syns ett gavelmotiv. Även denna typ finns i det danska fyndet från Enner Tamdrup sn med t.p.q. 1029. Denna typ präglades också av Hardeknut och Magnus den Gode.

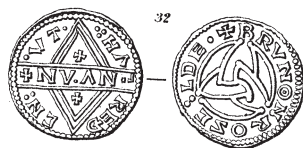
Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS Ro 5	35	1042-1120	9	1029-1035

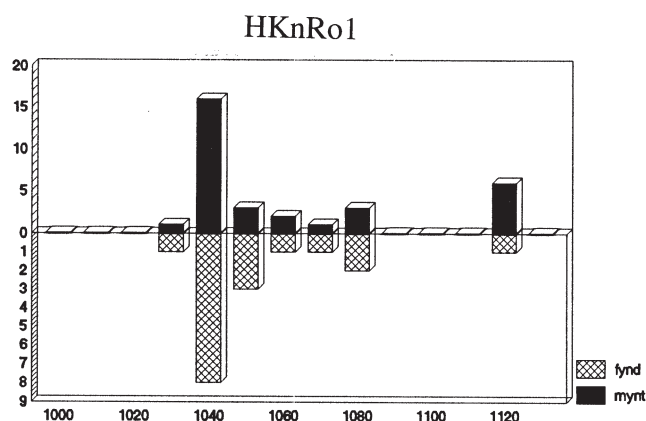
3.2.2 Hardeknut

Typ **HKn Ro 1** (Hbg 32)

Typen visar på åtsidan ett gavelmotiv. På frånsidan syns en triquetra symbol. Typen finns i flera varianter.

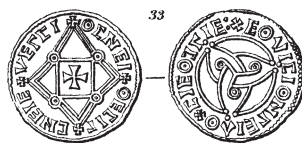

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn Ro 1	32	1036- 1120	32	1035-1039

Typ **HKn Ro 2** (Hbg 33)

Typen visar på åtsidan en fyrkant med ett kors i mitten, utanför sidorna finns en dubbellinjad vinkel med ett kors på varje spets. På frånsidan syns en triquetra symbol.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn Ro 2	33	1048-1066	2	1039-1042

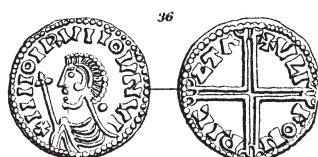
3.3 Slagelse

Myntorten började användas under Knut den Stores tid och fortsätter fram till Olof Hunger. Eftersom den använts under många år räknas den till en av det danska rikets fasta myntorter (Hauberg 1900:72).

3.3.1 Knut den Store

Typ **KdS S 1** (Hbg 39)

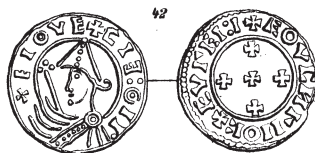
Typen visar på åtsidan en bröstbild med spira och på frånsidan syns ett kors.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS S 1	39	1053	1	1028-1035

Typ **KdS S 2** (Hbg 42)

Typen visar på åtsidan en bröstbild med spira och på frånsidan syns fem små kors.

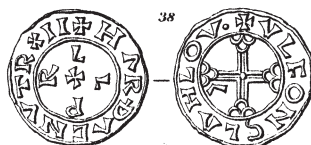

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS S 2	42	1067	1	1028-1035

3.3.2 Hardeknut

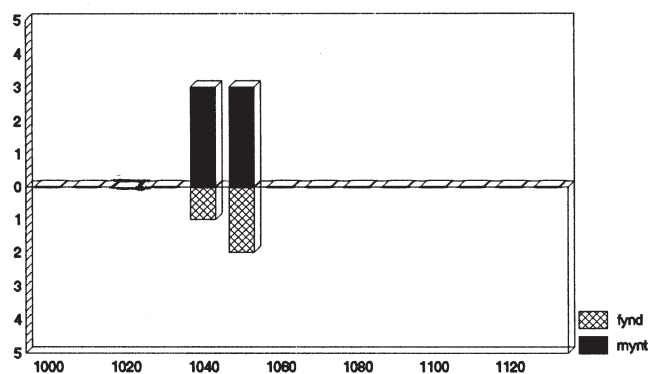
Typ **HKn S 1** (Hbg 38)

Typen visar på åtsidan bokstäverna R L L P runt ett kors. På frånsidan finns ett kors där det i ena vinkeln finns ett L.

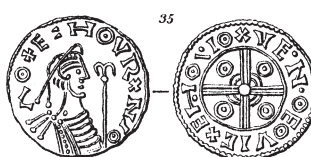
Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn S 1	38	1047-1059	6	1035-1038

HKn S 1

Typ **HKn S 2** (Hbg 35)

Typen visar på åtsidan en bröstbild med spira och på frånsidan syns ett kors med prickar i ringar i alla vinklar. Innerst i vinklarna finns två bågar.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn S 2	35	1042	1	1038-1042

Typ **HKn S 3a-b** (Hbg 36 och 34)

HKn S 3a (Hbg 36) visar på åtsidan en bröstbild med spira och på frånsidan finns ett kors med bokstäverna I O i två av vinklarna.

HKn S 3b (Hbg 34) saknas i svenska fynd och placeringen baseras på likhet med Hbg 36. På åtsidan syns en bröstbild med spira och på frånsidan finns en triquetra symbol.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn S 3a	36	1047	2	1038-1042
HKn S 3b	34			1038-1042

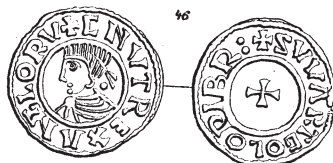
3.4 Viborg

Även denna ort började användas under Knut den Stores tid. De kungar vars mynt det hittats många av här är Knut den Store och Sven Estridsen, men Viborg har troligen använts av alla kungarna (Hauberg 1900:74).

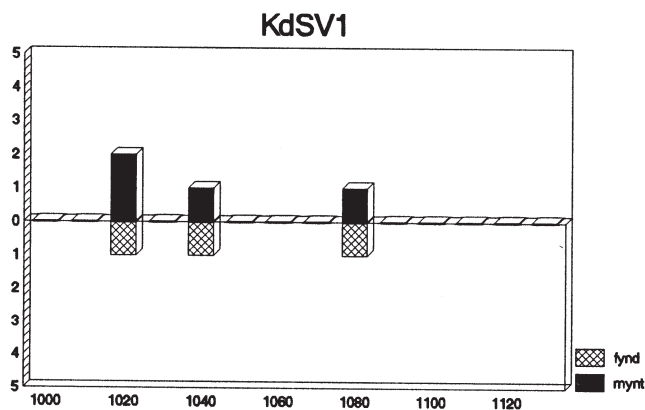
3.4.1 Knut den Store

Typ **KdS V 1** (Hbg 46)

Typen visar på åtsidan en bröstbild och på frånsidan syns ett mittkors. Typen finns i flera varianter.

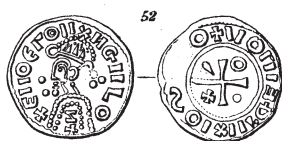

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS V 1	46	1025-1089	4	1025-1035

Typ **KdS V 2** (Hbg 52)

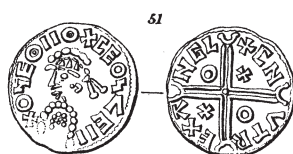
Typen visar på åtsidan en bröstbild med axelpansar och på frånsidan finns ett mittkors där det i vinklarna finns ett kors, en prick, en droppe och en ring.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingsstid
KdS V 2	52	1024-1050	2	1024-1026

Typ **KdS V 3** (Hbg 51)

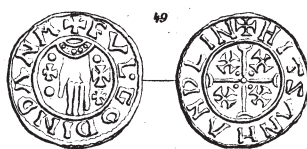
Typen visar på åtsidan en bröstbild med axelpansar och på frånsidan syns ett stort kors där det i två av vinklarna finns ett kors och i de andra två finns en ring.

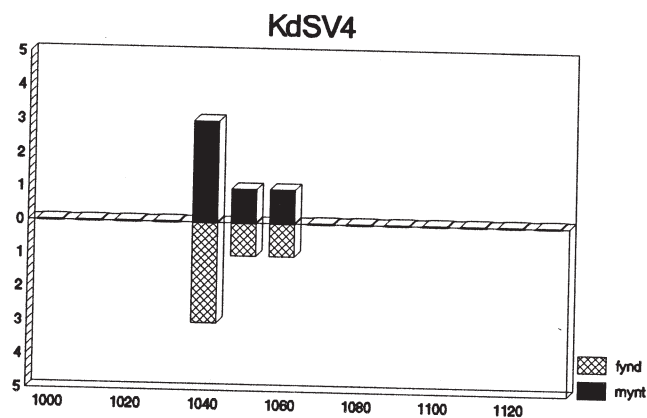
Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingsstid
KdS V 3	51	1026	1	1026-1035

Typ **KdS V 4** (Hbg 49)

Typen visar på åtsidan en hand. Bredvid handen finns två kors och en prick på den ena sidan och på den andra finns ett kors och två prickar. Typen finns i ett danskt fynd från Enner i Tamdrup sn med ett tidigare t.p.q. (1029).

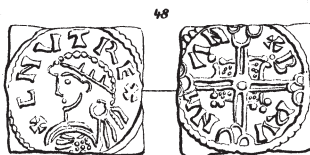

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingsstid
KdS V 4	49	1042-1066	5	1029-1035

Typ **KdS V 5** (Hbg 48)

Typen visar på åtsidan en bröstbild med sköld och på åtsidan ett stort kors. Typen kan jämföras med Ethelred II:s engelska *Helmet* (1003-1009).

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS V 5	48	1046	1	1029-1035

3.4.2 Hardeknut

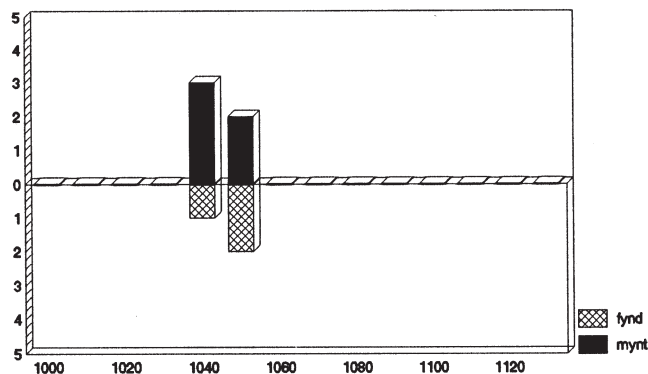
Typ **HKn V 1** (Hbg 41)

Typen visar på åtsidan en bröstbild med axelpansar och på frånsidan syns ett stort kors med en halvmåne och en prick i två av vinklarna och i de två andra fyra prickar. Typen finns i flera varianter.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn V 1	41	1047-1056	5	1038-1042

HKnV1

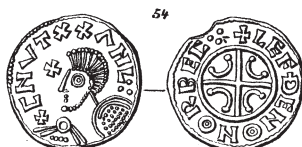
3.5 Örbäck

Har använts under Knut den Store och Hardeknut men kallades då Orbec eller Orbes. Den har inte haft någon större betydelse som myntpräglingssort (Hauberg 1900:74-75).

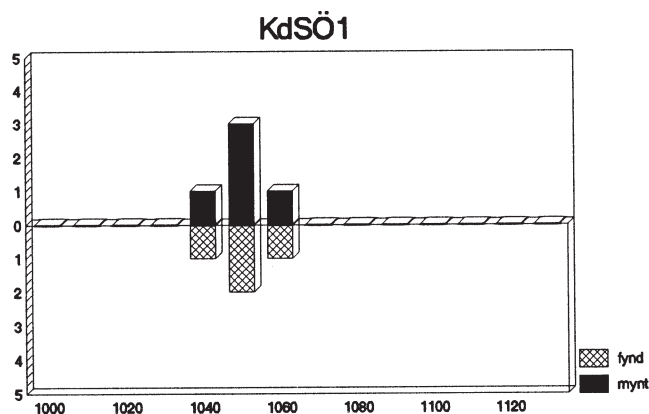
3.5.1 Knut den Store

Typ **KdS Ö 1** (Hbg 54)

Typen visar på åtsidan en bröstbild med axelpansar och på frånsidan syns ett kors där det i varje vinkel finns en bäge. Typen finns i många varianter.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS Ö 1	54	1047-1060	5	1028-1035

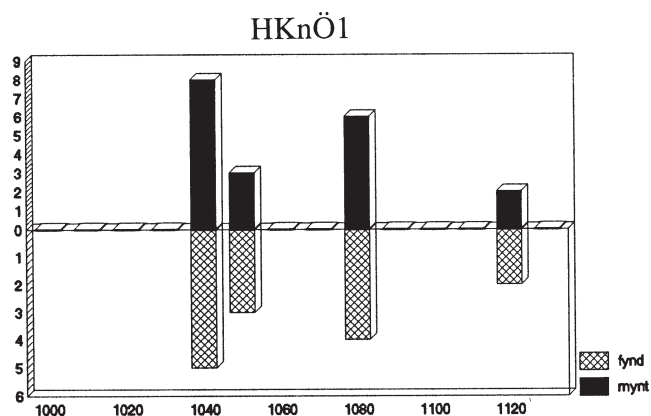
3.5.2 Hardeknut

Typ **HKn Ö 1** (Hbg 42)

Typen visar på åtsidan en bröstbild med axelpansar och på framsidan syns ett stort kors där det i vinklarna finns en båge som avslutas med en prick.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn Ö 1	42	1042-1120	19	1038-1042

3.6 Ribe

Ribe har använts av Knut den Store, Hardeknut och Sven Estridsen. Mynten härifrån består av ett fåtal typer, som förs hit baserat på vikten och typen (Hauberg 1900:76).

3.6.1 Knut den Store

Typ **KdS Ri 1** (Hbg 55)

Typen visar på åtsidan en bröstbild inom ett fyrpass och på frånsidan syns ett stort kors lagt över ett likadant fyrpass som på åtsidan. Typen kan jämföras med Knuts engelska *Quatrefoil*. Om denna typ hör till Ribe finns det delade åsikter om. Hauberg menar att frånsidans omskrift RICBYE, RIEBYII, RIBHIR och RIHNE står för Ribe medan Hildebrant vill ha det till någon av de engelska myntorterna Rising Castle eller Risingborough (Ernst 1948:22).

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS Ri 1	55	1026	1	1026-1029

3.6.2 Hardeknut

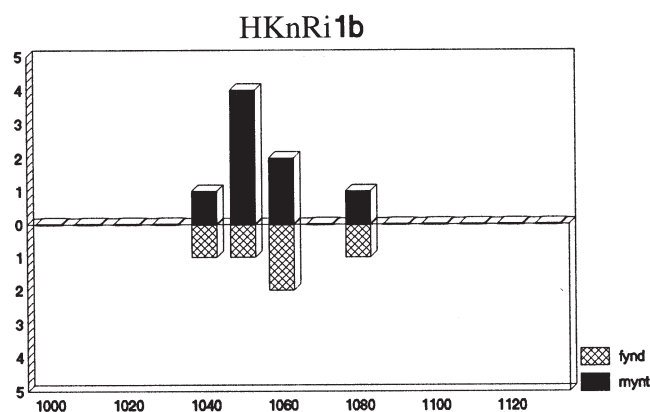
Typ **HKn Ri 1a-b** (Hbg 48 och 49)

HKn Ri 1a (Hbg 48) visar på åtsidan en bröstbild med kors och på frånsidan syns ett mittkors som omsluts av fyra dubbla bågar där den ena är punkterad och mellan bågarne finns en prick.

HKn Ri 1b (Hbg 49) visar på åtsidan en bröstbild med spira och på frånsidan syns ett mittkors som omsluts av tre dubbla bågar där den ena är punkterad och mellan bågarne finns en prick.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn Ri 1a	48	1047	1	1040-1042
HKn Ri 1b	49	1042-1084	8	1038-1042

3.7 Hedeby

Hedeby har använts av både Knut den Store och Hardeknut. Att mynten kommer härifrån är osäkert enligt Hauberg (Hauberg 1900:77).

3.7.1 Knut den Store

Typ **KdS H 1** (Hbg 60)

Typen visar på åtsidan en hand utsträckt från en rundning och på sidorna om handen ett kors. På frånsidan syns ett kors som i vinklarna har en ring med en prick i. Typen kan jämföras med KdS V 4 och får därför samma präglingstid.

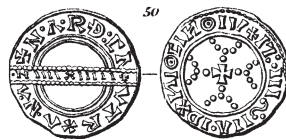

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
KdS H 1	60	1084	1	1029-1035

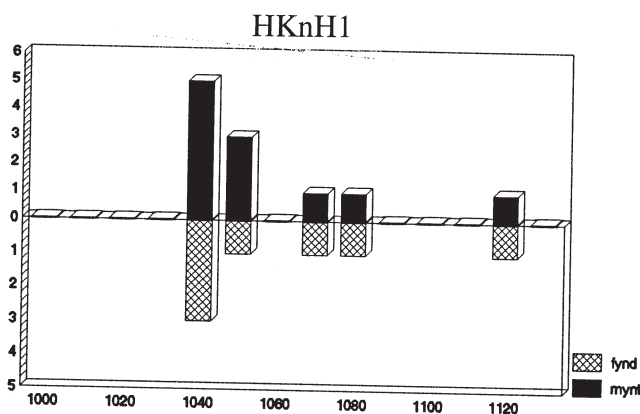
3.7.2 Hardeknut

Typ **HKn H 1** (Hbg 50)

Typen visar på åtsidan en inskrift som är förvirrad och på frånsidan syns ett mittkors som utanför armarna har en prick och en punktd båg.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn H 1	50	1042-1120	11	1040-1042

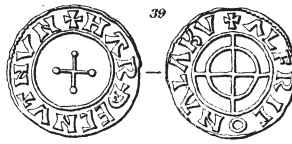
3.8 Ålborg

Staden har inte haft någon större roll som präglingssort. Den användes av Hardeknut som kanske bara använde den i perioder. Efter Hardeknut har den bara använts av Knut den Helige (Hauberg 1900:75).

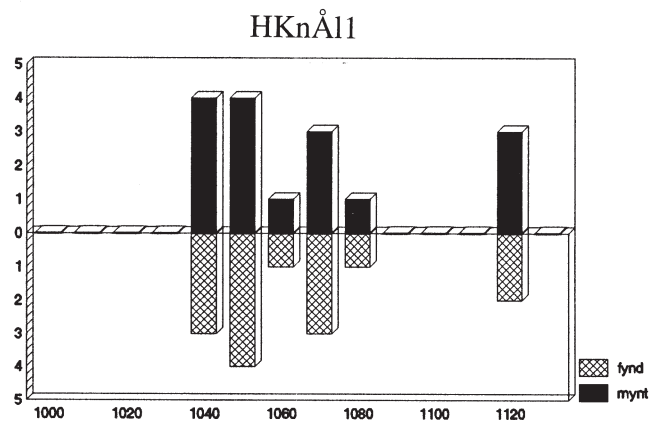
3.8.1 Hardeknut

Typ **HKn Ål 1** (Hbg 39)

Typen visar på åtsidan ett mittkors och på frånsidan syns ett kors lagt över en ring. Typen finns i flera varianter.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn Ål 1	39	1035-1120	17	1040-1042

3.9 Århus

Även Århus har haft en liten betydelse som präglingsort. Den har använts av Hardeknut och Magnus den Gode (Haugberg 1900:76).

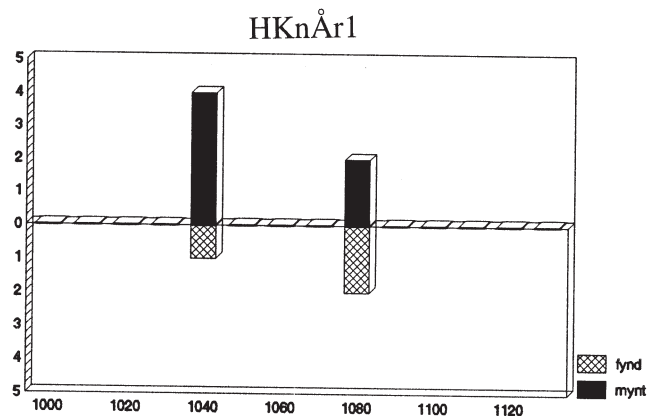
3.9.1 Hardeknut

Typ **HKn År 1** (Hbg 44)

Typen visar på åtsidan en bröstbild på frånsidan finns två kors och en ring som omsluter en prick.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn År 1	44	1047-1089	6	1040-1042

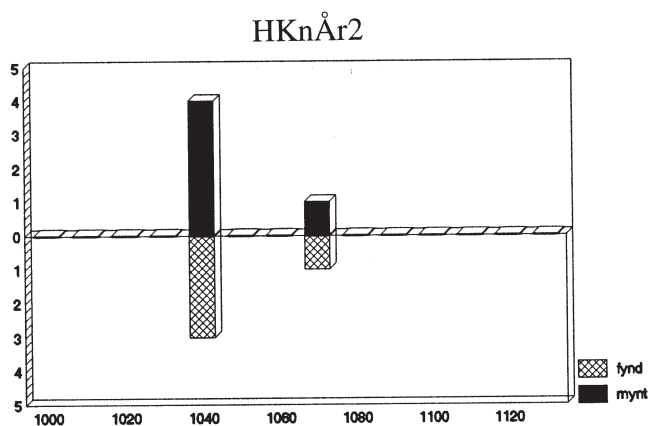

Typ **HKn År 2** (Hbg 45)

Typen visar på åtsidan stiliserad bröstbild och på frånsidan syns ett mittkors mellan ett kors och en prick.

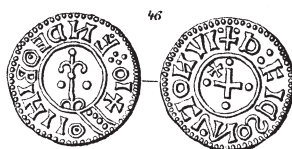

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn År 2	45	1047-1079	5	1040-1042

Typ **HKn År 3** (Hbg 46)

Typen visar på åtsidan en spirformad figur med en prick på varje sida och på frånsidan syns ett mittkors med en prick vid varje arm. Typen finns i olika varianter.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn År 3	46	1047	1	1040-1042

Typ **HKn År 4** (Hbg 47)

Typen visar på åtsidan en bröstbild med spira och på frånsidan syns ett ankarkors. Typen finns i flera varianter.

Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
HKn År 4	47	1089	1	1040-1042

4. RESULTAT

När jag skulle börja med kronologin märktes det fort att en absolut kronologi inte var möjlig att göra. Däremot kunde jag etablera en relativ kronologi. På de större myntorterna tycks det som att flera typer har präglats samtidigt.

4.1 Lund

4.1.1 Sven Tveskägg	Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
	ST L 1	1	1002-1056	3	ca 995

I Lund har de flesta mynttyperna som kommer från det danska riket präglats. Det börjar med Sven Tveskägg som präglar sin enda typ där.

4.1.2 Knut den Store	Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
	KdS L 1	1	1018-1089	44	1018-1025
	KdS L 2	2	1047	2	1025-1026
	KdS L 3	3	1026-1120	6	1026-1029
	KdS L 4	5			1025-1029
	KdS L 6	4	1047-1102	3	1029-1035
	KdS L 8	6	1048-1048	2	1029-1035
	KdS L 5	19	1036	1	1029-1035
	KdS L 7a	20	1029-1120	41	1029-1035
	KdS L 7b	21			1029-1035
	KdS L 7c	22	1042-1056	2	1029-1035
	KdS L 9	16	1035-1053	2	ca 1035

Knut den Store har sannolikt präglat flera typer samtidigt. En absolut kronologi går inte att få fram beroende på att mynten är få eller har ett sent t.p.q.

4.1.3 Hardeknut	Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
	HKn L 1	1	1035-1120	69	1035-1038
	HKn L 2	2	1042	3	1035-1038
	HKn L 3	3			1035-1038
	HKn L 4	26	1047-1084	3	1038-1042
	HKn L 5a	4			1038-1042
	HKn L 5b	5	1042-1120	2	1038-1042
	HKn L 5c	6	1042	1	1038-1042
	HKn L 6	9	1089	1	1038-1042
	HKn L 7	28	1042-1120	78	1038-1042
	HKn L 8	23	1047-1120	12	1038-1042
	HKn L 9	27	1047-1053	2	1038-1042
	HKn L 10	7	1053	1	1038-1042
	HKn L 11	22	1047	5	1040-1042
	HKn L 12a	15	1059	1	ca 1042
	HKn L 12b	16			ca 1042
	HKn L 12c	17			ca 1042
	HKn L 12d	18			ca 1042
	HKn L 12e	19			ca 1042

Hardeknuts mynt har nästan alla sena t.p.q. och är därför svåra att bestämma präglingstid på. Många har fått den senare delen av Hardeknuts regeringstid som präglingstid. Sannolikt har Hardeknut precis som Knut präglat flera typer samtidigt.

4.2 Roskilde

4.2.1 Knut den Store	Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
	KdS Ro 1a	26	1024	1	1024-1026
	KdS Ro 1b	25	1042	1	1024-1026
	KdS Ro 2	27			
	KdS Ro 3	33	1036-1056	4	1026-1029
	KdS Ro 4	35	1042-1120	9	1029-1035
	KdS Ro 5	28	1053	1	1029-1035

Knut den Store verkar även ha präglat flera typer samtidigt i Roskilde precis som i Lund.

4.2.2 Hardeknut	Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
	HKn Ro 1	32	1036- 1120	32	1035-1039
	HKn Ro 2	33	1048-1066	2	1039-1042

Det finns bara två typer representerade av Hardeknut i det sammanställda materialet. HKn Ro 1 bedöms vara tidigare än HKn Ro 2 genom sitt tidiga t.p.q. och det relativt stora material som finns representerat.

4.3 Slagelse

4.3.1 Knut den Store	Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
	KdS S 1	39	1053	1	1028-1035
	KdS S 2	42	1067	1	1028-1035

I Slagelse finns bara två av Knut den Stores typer representerade i det sammanställda materialet och det är endast med ett mynt vardera. Det medför att en präglingstid blir svår att bestämma. Typerna har med tanke på sina sena t.p.q. fått den senare halvan av Knuts regeringstid som präglingstid.

4.3.2 Hardeknut	Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
	HKn S 1	38	1029-1059	7	1035-1038
	HKn S 2	35	1042	1	1038-1042
	HKn S 3a	36	1047	2	1038-1042
	HKn S 3b	34			1038-1042

Om det i Slagelse under Hardeknuts tid har präglats flera typer samtidigt är svårt att säga med tanke på de få antal mynt och typer som är representerade.

4.4 Viborg

4.4.1 Knut den Store	Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
	KdS V 1	46	1025-1089	4	1025-1035
	KdS V 2	52	1024-1050	2	1024-1026
	KdS V 3	51	1026	1	1026-1035
	KdS V 4	49	1042-1066	5	1029-1035
	KdS V 5	48	1046	1	1029-1035

Knuts typer i Viborg har alla t.p.q. som är relativt sena de har därför fått en sen präglingstid. I Viborg har det sannolikt präglats flera typer samtidigt eller också har de haft väldigt korta präglingstider.

4.4.2 Hardeknut	Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
	HKn V 1	41	1047-1056	5	1038-1042

Att få fram något riktigt bra resultat av Hardeknuts Viborg typer är svårt när det endast finns en typ representerad i mitt material. Typen som finns med i materialet har fått en sen präglingstid med tanke på sitt sena t.p.q.

4.5 Örbäck

4.5.1 Knut den Store	Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
	KdS Ö 1	54	1047-1060	5	1028-1035

Knut den Store präglade endast en typ i Örbäck. Typen har fått ett sent präglingstid eftersom den har ett sent t.p.q.

4.5.2 Hardeknut	Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
	HKn Ö 1	42	1042-1120	19	1038-1042

Hardeknut präglade två typer i Örbäck och av dem finns en representerad i mitt sammanställda material. Det kan tänkas att de har avlöst varandra och här har jag delat på Hardeknuts regeringstid och satt den senare delen med tanke på den relativt stora mängd av mynt som finns med och det sena t.p.q. de har.

4.6 Ribe

4.6.1 Knut den Store	Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
	KdS Ri 1	55	1026	1	1026-1029

I Ribe präglades två mynt under Knut den Stores tid. I mitt material finns endast en typ med ett mynt. Typen får en sen präglingstid eftersom den är en efterprägling av Knuts *Quaterfoil*typ.

4.6.2 Hardeknut	Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
	HKn Ri 1a	48	1047	1	1040-1042
	HKn Ri 1b	49	1042-1084	8	1040-1042

I Ribe präglade Hardeknut en typ som har ett sent t.p.q. och därför får en sen präglingstid.

4.7 Hedeby

4.7.1 Knut den Store	Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
	KdS H 1	60	1084	1	1029-1035

Typen har fått den senare delen av Knuts regeringstid som präglingstid eftersom det mynt som finns i materialet har ett sent t.p.q.

4.7.2 Hardeknut	Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
	HKn H 1	50	1042-1120	11	1040-1042

Hardeknut präglade endast en typ i Hedeby. I materialet som sammanställts till denna uppsats har mynten sena t.p.q. och får därför en sen präglingstid.

4.8 Ålborg

4.8.1 Hardeknut	Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
	HKn Ål 1	39	1042-1120	17	1040-1042

Typen är den enda Hardeknut präglade i Ålborg och den får en sen präglingstid som baseras på det sena t.p.q. den har.

4.9 Århus

4.9.1 Hardeknut	Typ	Hbg	T.p.q.	Antal mynt	Präglingstid
	HKn År 1	44	1047-1089	6	1040-1042
	HKn År 2	45	1047-1079	5	1040-1042
	HKn År 3	46	1047	1	1040-1042
	HKn År 4	47	1089	1	1040-1042

I Århus har alla typerna fått sena präglingstider eftersom de har sena t.p.q. HKn År 3 och 4 har bara ett mynt vardera vilket gör att en präglingstid blir svår att bestämma, de får också sena präglingstider baserat på deras sena t.p.q.

5. SAMMANFATTNING

Uppatsen behandlar om de mynt som har präglats av Sven Tveskägg, Knut den Store och Hardeknut och som har hittats i Sverige. Med utgångspunkt från det sammanställda materialet har jag sedan försökt få svar på frågorna: Hur kommer en relativ kronologi över de danska mynten från perioden 995-1042 att se ut? Går det att bestämma en absolut kronologi? Har fler typer präglats samtidigt på samma ort?

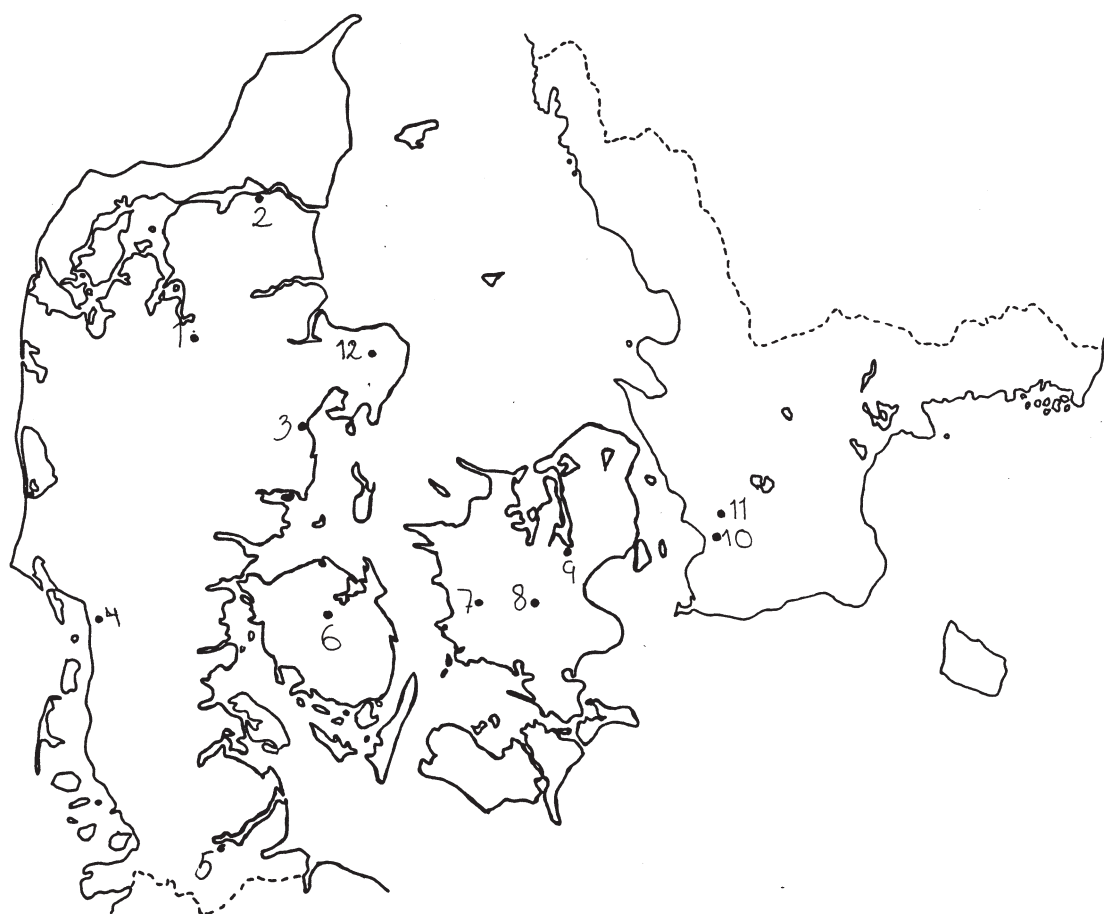
För att få materialet mer lätthanterligt använde jag mig av en databas, där mynten registrerades efter kung, Hbg nr och t.p.q. T.p.q. användes sedan för att kunna bestämma präglingstider för de olika typerna. För många typer var materialet litet och präglingsperioderna blev ungefärliga. Det var inte möjligt att bestämma en absolut kronologi men väl en relativ kronologi.

För att lättare kunna se om olika typer har präglats samtidigt satte jag typerna under respektive kung och myntort. Resultatet blev att de främsta präglingsorterna som präglat många mynttyper tycks ha präglat flera typer samtidigt medan de mindre kanske bara har en eller två typer under regeringsperioden för den kung som lät prägla dem. Jag kunde här också sätta ihop flera av Haubergs typer som olika varianter på en typ. På så sätt kunde också en del mynt som inte fanns med i det sammanställda materialet ändå sättas in i den relativa kronologin.

6. REFERENSER

- Becker, Carl-Johan. 1981. "The Coinage of Harthacnut and Magnus the Good at Lund c.1040-c. 1046". *Studies in Northern Coinages of the Eleventh Century*. Köpenhamn.
- Becker, Carl-Johan. 1988. "Danske mønter som historisk kildemateriale i 1000-tallet". *Festskrift till Olaf Olsen*. Köpenhamn.
- Bendixen, Kirsten. 1979. "Sven Tveskäggs mynt i den numismatiska litteraturen". *Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad*. Nr 4.
- Blackburn, Mark. Dolley, Michael. Jonsson, Kenneth. 1979. "Ett nytt exemplar av Sven Tveskäggs mynt". *Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad*. Nr4.
- Corpus Nummorum Saeculorum qui in Reperti Sunt-serien (CNS). 1973-. Stockholm.
- Ernst, Axel. 1948. "Bidrag til Ribe Mønts Historie". *Nordisk Numismatisk Årsskrift*. Köpenhamn.
- Erslev, Kristian. 1875. *Roskildes ældste mønter. Studier til dansk mønthistorie*. Årbøger.
- Hauberg, P. 1900. *Myntforhold og udmyntninger i Danmark indtil 1146*. Köpenhamn.
- Jensen, Jörgen Steen (red.). 1995. *Tusindtallets Danske Mønter fra den konglige Mønt- og Medaillesamling*. Köpenhamn.
- Jonsson, Kenneth. Under tryckning. "Finds of viking-age coins in Sweden". *Commentationes de nummis saeculorum IX-XI. In Suecia repertis. Nova series 3*. Stockholm.
- Malmer, Brita. 1968. *Mynt och människor*. Uddevalla.
- Malmer, Brita. 1986. "On the Danish coinage of Cnut, Hauberg type 1". *Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad*. Nr 9.
- Malmer, Brita. Under arbete. *The Anglo-Scandinavian Coinage c. 995-1020. Commentationes Nova Series 9*.
- Silvegren, Ulla W. 1995. "Skånelands mynthistoria". *Myntningen i Sverige 995-1995*. Stockholm

Danska myntorter under perioden 995-1042

1. Viborg - Knut den Store
Hardeknut

2. Ålborg - Hardeknut

3. Århus - Hardeknut

4. Ribe - Knut den Store
Hardeknut

5. Hedeby - Knut den Store
Hardeknut

6. Odense - Knut den Store

7. Slagelse - Knut den Store
Hardeknut

8. Ringsted - Knut den Store*

9. Roskilde - Knut den Store
Hardeknut

10. Lund - Sven Tveskäg
Knut den Store
Hardeknut

11. Gori (Borgeby?) - Hardeknut*

12. Örbäck - Knut den Store
Hardeknut

* Typer från dessa präglingsorter finns ej representerade i uppsatsen.

Fördelning av antal mynt i det sammanställda materialet över de svenska landskapen.

Landskap Antal mynt

1. Gotland	200
2. Öland	19
3. Skåne	162
4. Blekinge	43
5. Halland	8
6. Småland	2
7. Västergötland	1
8. Östergötland	-
9. Bohuslän	-
10. Dalsland	-
11. Närke	-
12. Södermanland	-
13. Värmland	-
14. Västmanland	-
15. Uppland	-
16. Dalarna	-
17. Gästrikland	-
18. Hälsingland	-
19. Härjedalen	-
20. Medelpad	-
21. Jämtland	-
22. Ångermanland	4
23. Västerbotten	-
24. Lappland	-
25. Norrbotten	-

